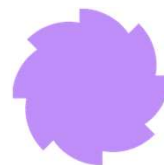
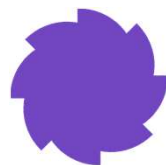

Energie besparen
met een **slimme energiemeter**

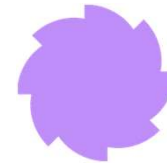
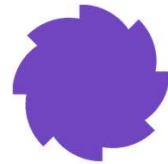
Maarten Lameris
Woonbond

Ben van Hamersveld
Behaviour Club

Ernestine Elkenbracht
Quintens

Vandaag

Achtergrond project

Doelgedrag & doelgroep

Gedragsinzichten

Gedragstechnieken

Effecten & evaluatie

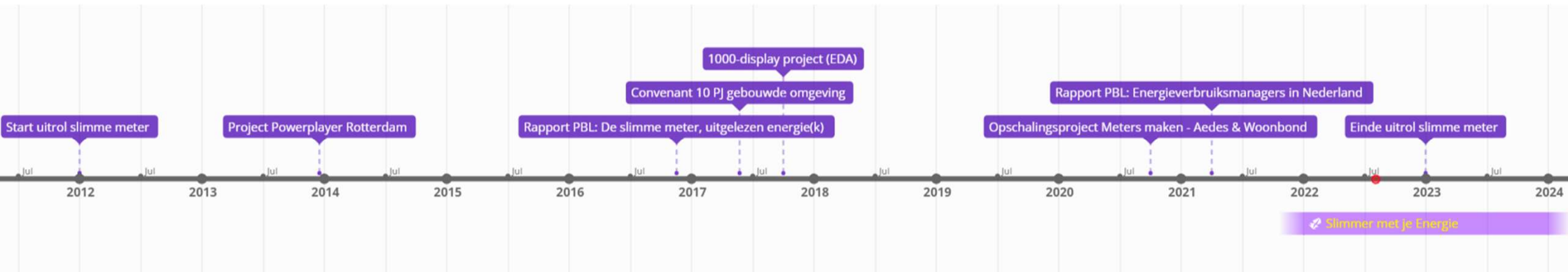
Voortgang

Achtergrond project

Slimme meter

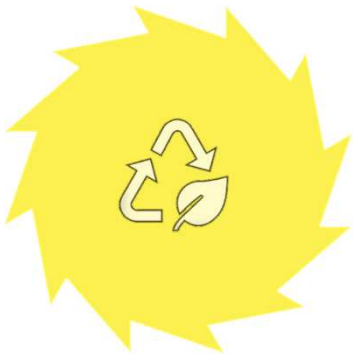
Slimme display

Slim gedrag

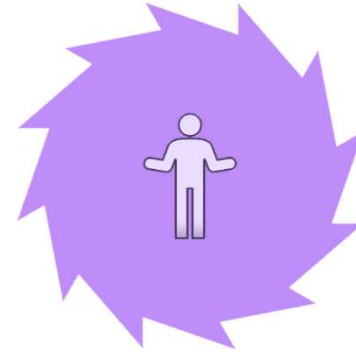
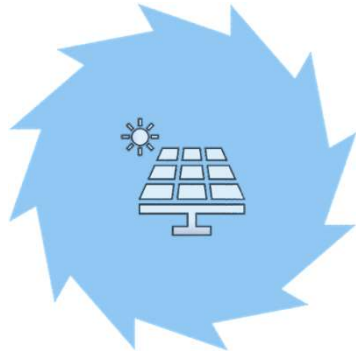

Doelgedrag & doelgroep

Doelgedrag

Gemeenten en woningcorporaties bieden de energiedisplay aan en helpen huurders effectief energie besparen

Huurders besparen meer energie door grip te krijgen op hun verbruik

Doelgroep

Ruim 7 miljoen huishoudens hebben een slimme meter

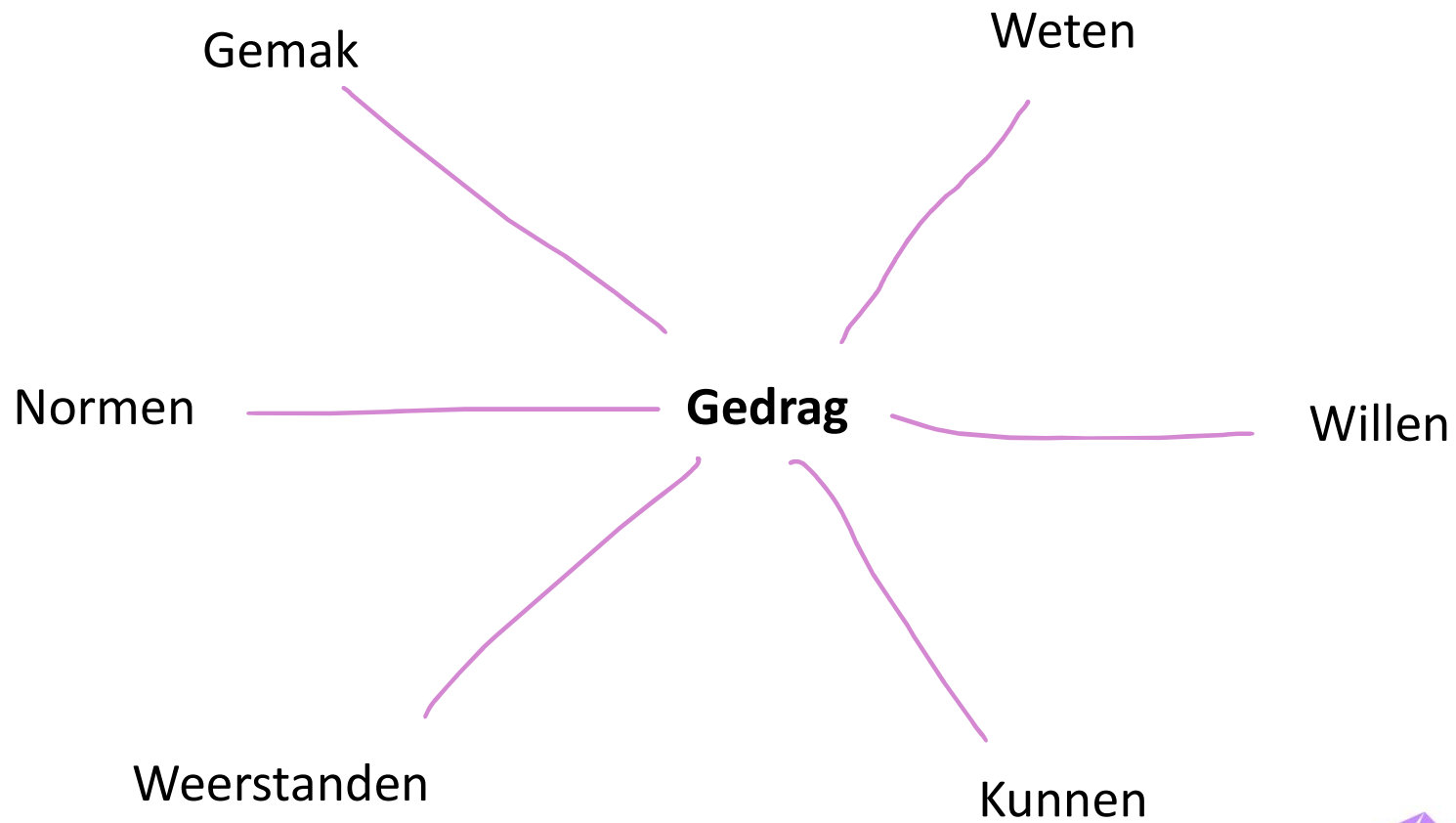

Hoe verander je gedrag?

Ons gedrag is niet zo rationeel als we denken

We beslissen niet als een computer

Interventie-cocktail

We zetten meerdere technieken tegelijk in

Gedragsinzichten huurders

De huurders

Stimulerende factoren

Ik wil bezuinigen, nu!

(maar ik weet niet goed hoe)

Weerstand

Werkt het wel?

Installatiegedoe

Te moeilijk/ingewikkeld

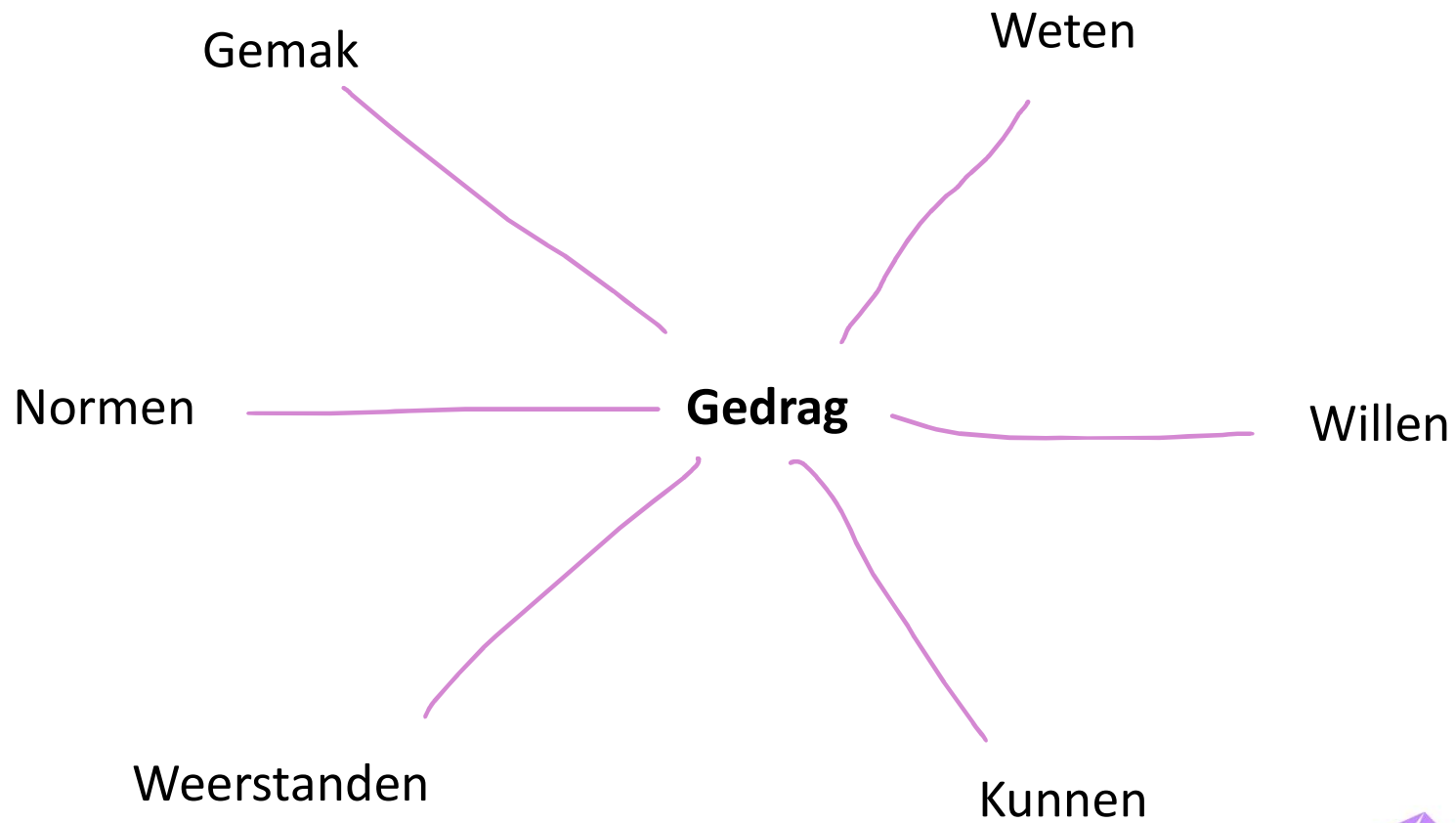
Ik schaam me voor mijn inrichting

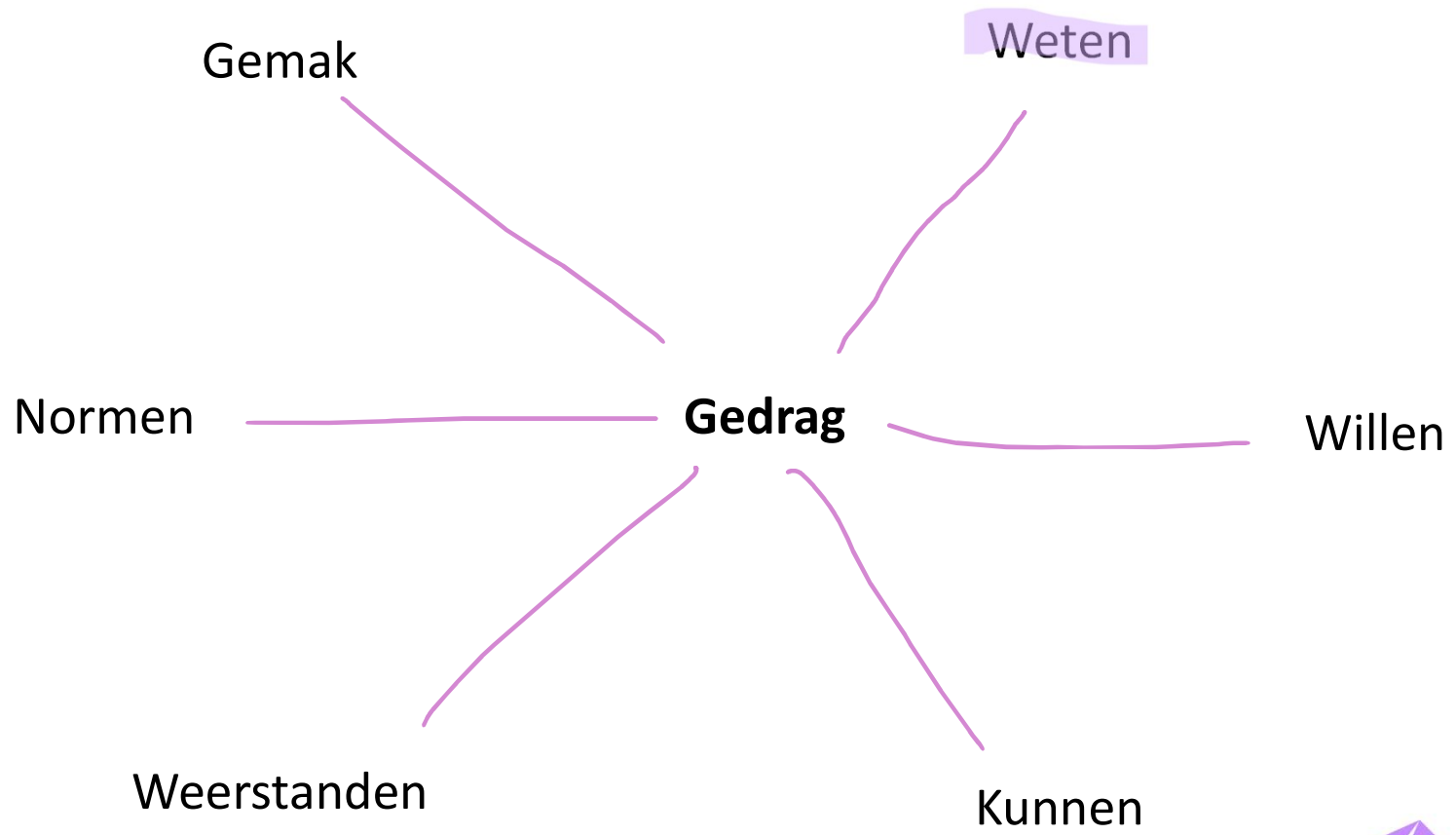
Ik vertrouw mijn woningcorporatie niet;

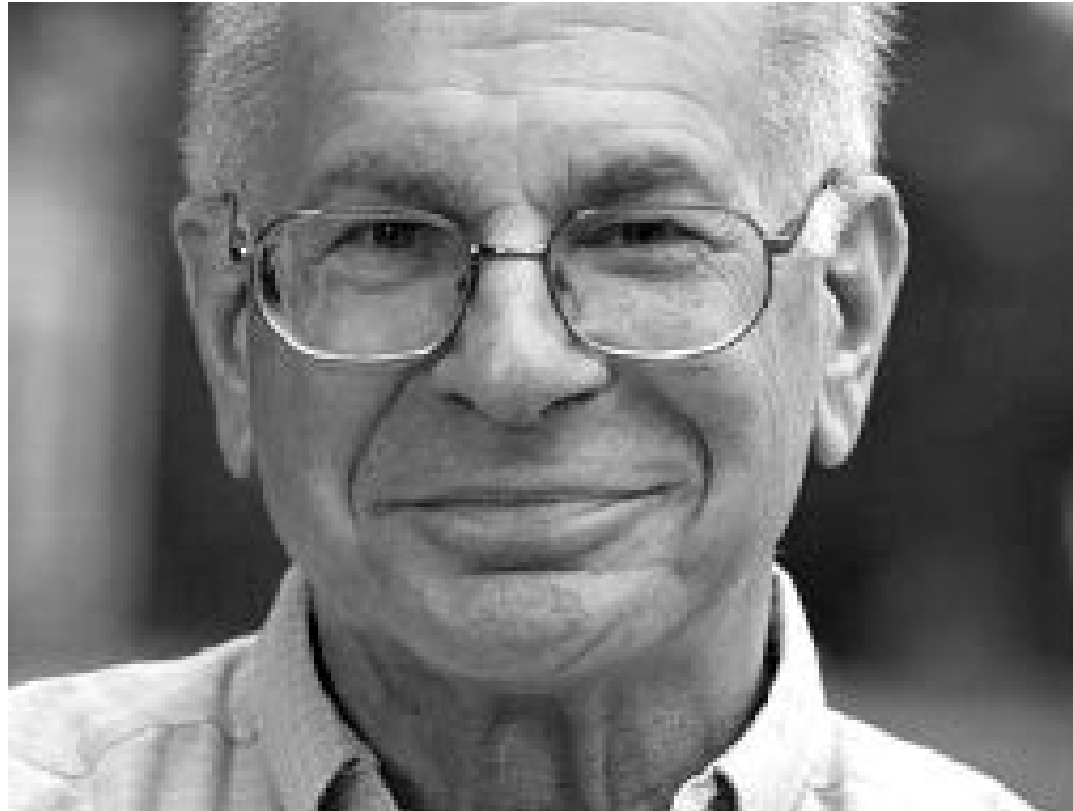
wat doen jullie met 'mijn' data?

Gedragstechnieken

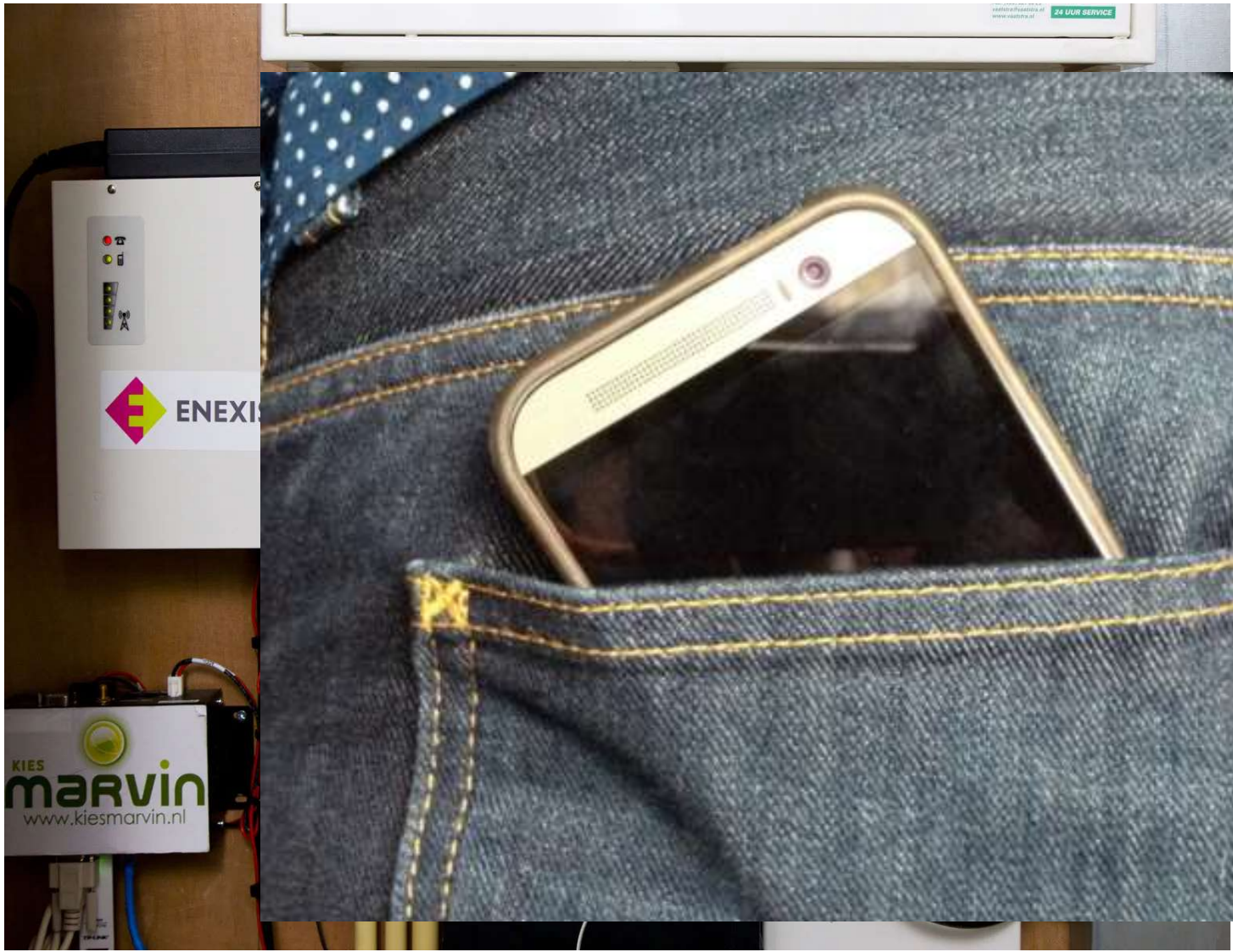

'What you see, is all there is'

Wat niet zichtbaar is, heeft geen aandacht

Zichtbaarheid leidt tot aandacht.
En aandacht leidt tot effect.

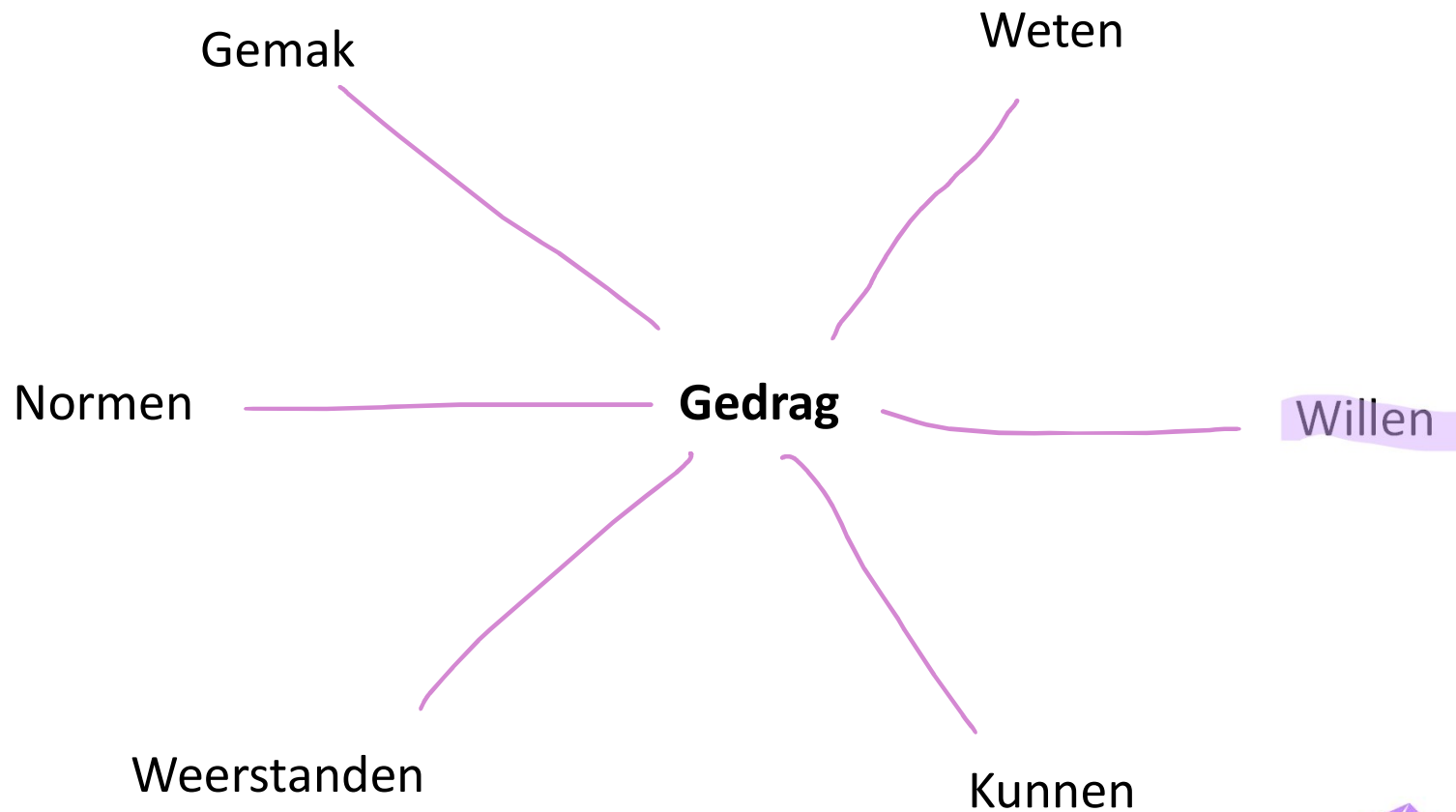

Directe feedback

Je krijgt real-time inzicht in je verbruik

Communiceren voordelen

Je bezuinigt gemiddeld 7% op gasverbruik en 2% op stroom.

Een gemiddeld huishouden kan €100-200 per jaar besparen.

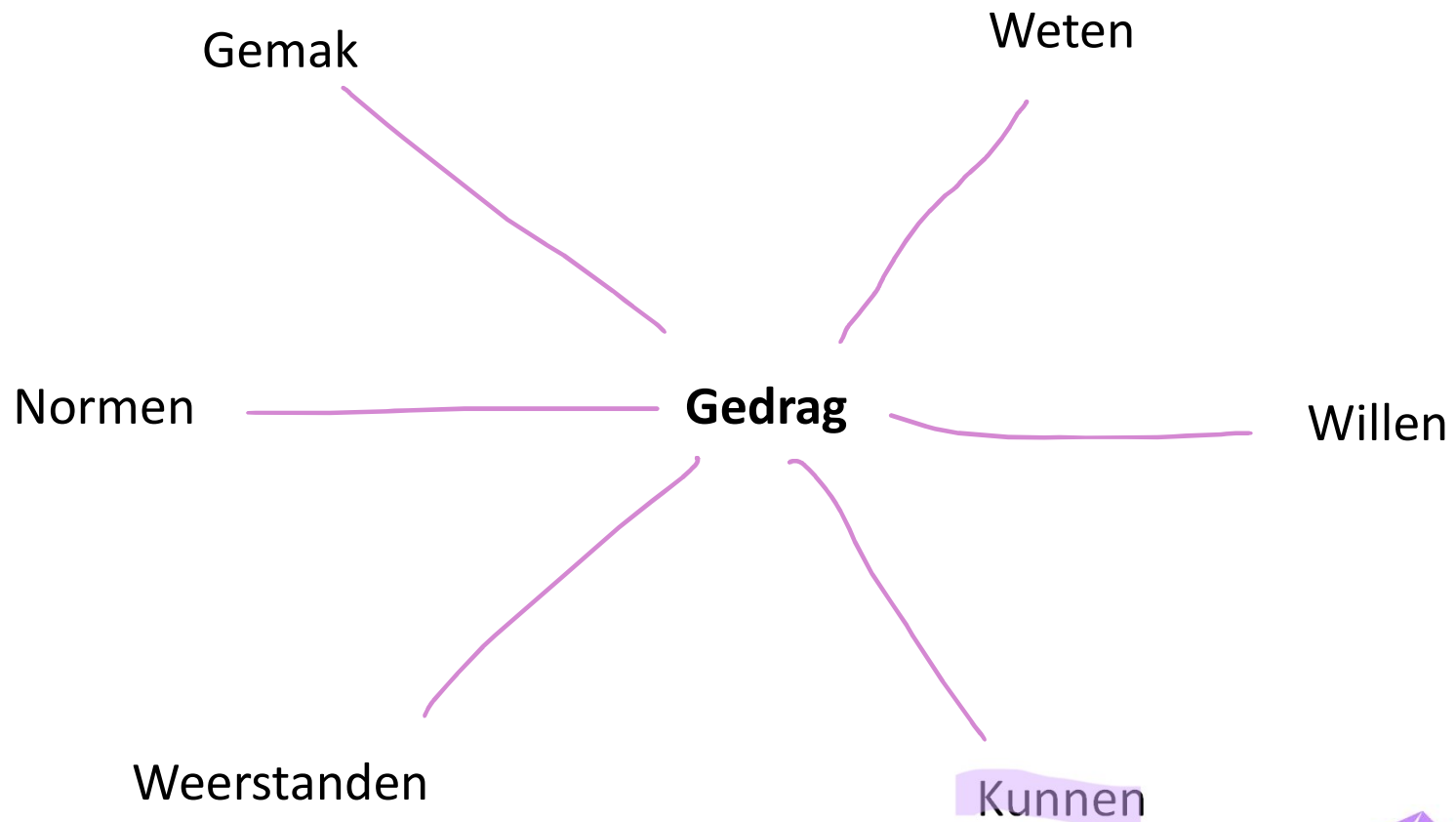
Je leert van de feedback en dat motiveert
Je wordt steeds beter in energie besparen
en op opspeuren van energieslurpers

Goalsetting door het budgetplafond

Door doelen vast te stellen, verander je makkelijker gedrag
(en beperk je verlies)

Zo werkt het!

Uitleg als de meter is geïnstalleerd

Instructie over bediening en aflezen display

Gemeente
Amsterdam

Gefeliciteerd met jouw energiedisplay!

Ontdek welke apparaten in jouw huis veel energie gebruiken en pak direct energieverspilling aan.

Tip!
Zet de energiedisplay op een goed zichtbare plek in huis, dan valt het meteen op als je meer verbruikt dan normaal!

Je ziet hier wat je op dit moment verbruikt.

Als de kleur van het lampje op de energiedisplay groen is, weet je dat je gebruik normaal is. Gaat de wijzer en het lampje naar oranje, is je verbruik hoger dan normaal.

Heb je zonnepanelen? Het lampje bovenop de energiedisplay knippert, wanneer je energie terug levert aan het net. Je ziet dan ook direct hoeveel je daaraan verdient.

Wisselknop kW/Euro's (elektriciteit wordt gemeten in Watt of in kW (1 kW = 1000 Watt en gas in m³)).

Aan de gasvlam op de energiedisplay zie je direct hoe hard je aan het stoken bent. Hoe groter de gasvlam, hoe meer gas je verbruikt.

Jouw energiedisplay!
Ontdek welke apparaten in jouw huis veel energie gebruiken en pak direct energieverspilling aan.

Aan de slag met de energiedisplay

Verlaag je elektriciteitsverbruik

- 1** Bekijk je huidige elektriciteitsverbruik.
Zet hiervoor je energiedisplay in kW modus;
- 2** Loop door je huis en haal de stekkers van alle apparaten uit het stopcontact;
- 3** Check vervolgens het verbruik van elektriciteit op de energiedisplay. Tot welk laag verbruik ben je gekomen?
- 4** Doe nu 1 voor 1 de stekkers weer terug in het stopcontact;
- 5** Kijk bij het aanzetten van elk apparaat wat dat doet met het verbruik op de energiedisplay;
- 6** Zijn er apparaten die veel energie gebruiken, maar je bijna niet gebruikt? Haal de stekker van die apparaten eruit.

Ontdek welke apparaten in jouw huis veel energie gebruiken en pak direct energieverspilling aan.

Onderzoek bewijst dat je minder energie gebruikt

Simpele instructievideo

Bewoner Johan enthousiast over de energiedisplay

Johan vindt de energiedisplay heel duidelijk. "Als ik de waterkoker aanzet, staat de meter op de grens van groen naar oranje. Bij de oven gaat hij erover heen."

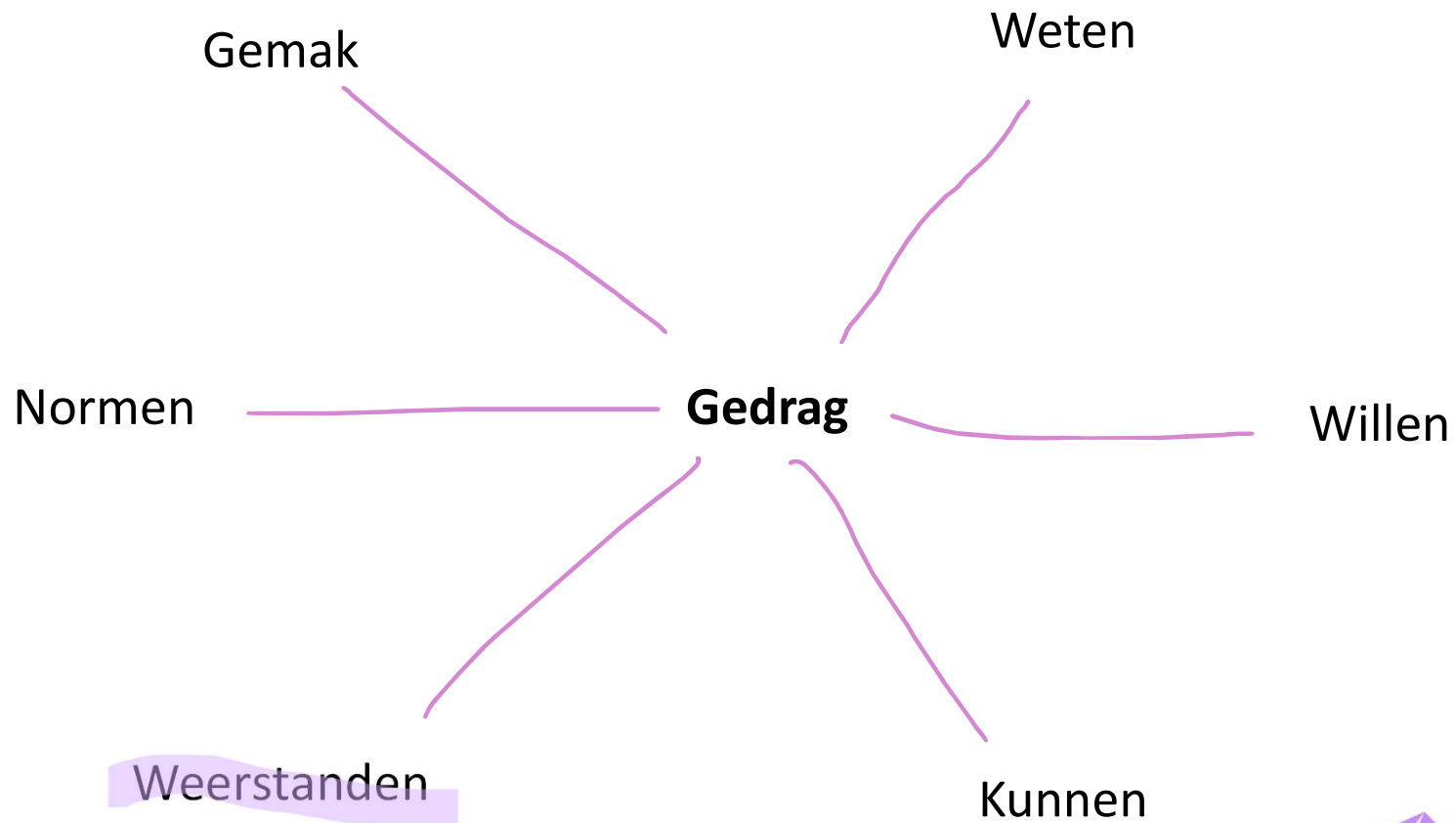

Bewoner Mike: "We zijn veel bewuster met energie"

Mike kreeg van de gemeente Arnhem een energiedisplay. "Je kunt zelf heel veel dingen doen. Zoals apparaten uitzetten als je gaat slapen."

Johan en Mike kunnen het ook
Echte verhalen van gelijke anderen

Weerstand

Werkt het wel?

Installatiegedoe

Te moeilijk/ingewikkeld

Ik schaam me voor mijn inrichting

Ik vertrouw mijn woningcorporatie niet;

wat doen jullie met 'mijn' data?

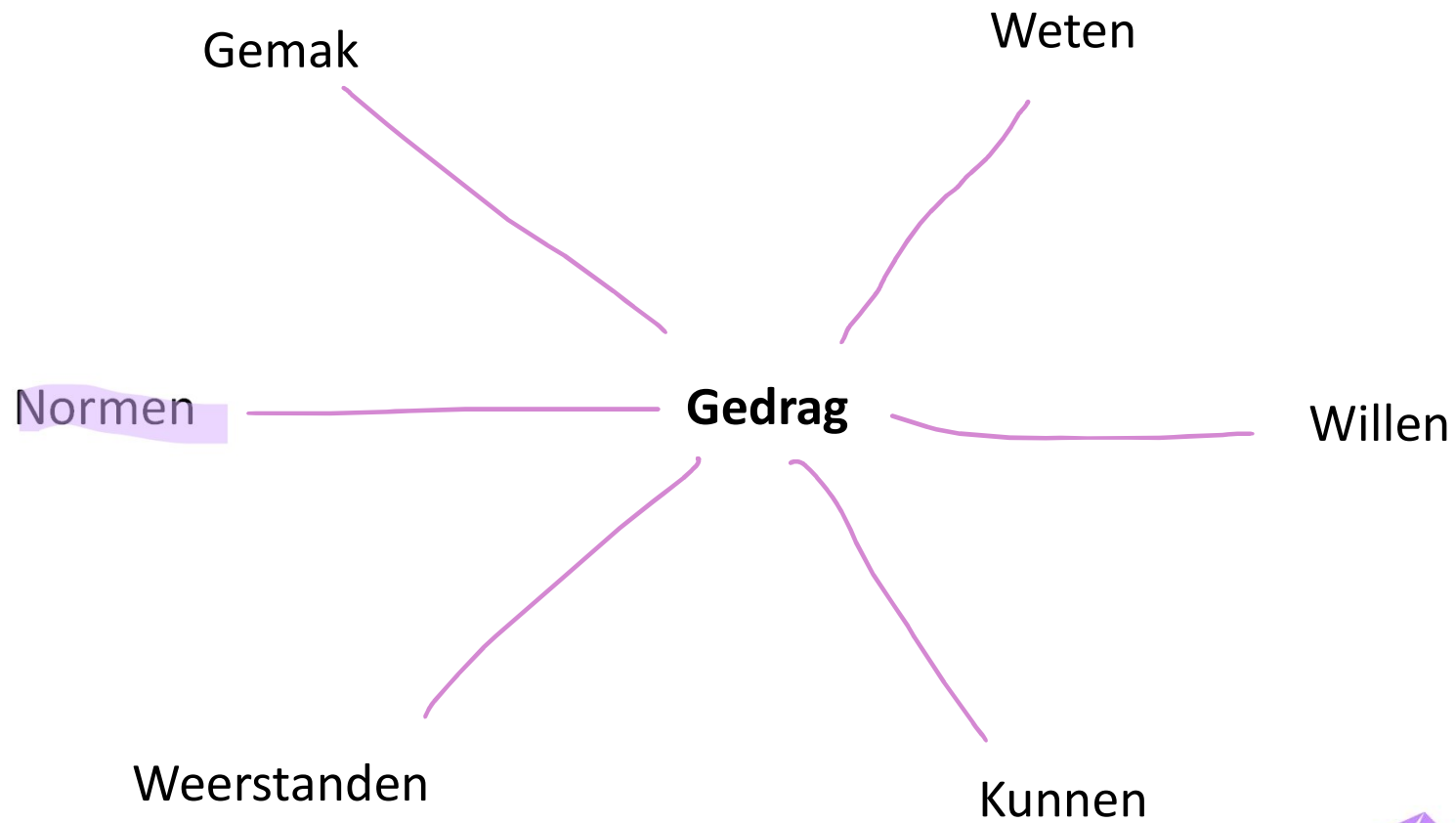
Over ons

Slimmer met je Energie is een samenwerkingsproject van Aedes en de Woonbond om het gemeenten en woningcorporaties gemakkelijk te maken huurders te helpen met bewustwording en gedragsverandering door de inzet van energiedisplays.

Slimmer met je Energie ondersteunt organisaties bij de voorbereiding en organisatie van de inzet van energiedisplays. De Woonbond en uitvoeringsorganisatie Quintens bieden hiervoor persoonlijk advies, trainingsmateriaal, communicatiemiddelen en achtergrondinformatie. We verzamelen ervaringsverhalen en delen die om organisaties en huurders enthousiast te maken, maar ook om te zorgen dat leerervaringen kunnen worden doorgegeven en de aanpak steeds effectiever kan worden. Slimmer met je Energie wordt financieel mogelijk gemaakt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

De Woonbond als **onafhankelijke** en **geloofwaardige** partij

Feedback op verbruik in vergelijking tot anderen

Groen is goed, maar rood is....

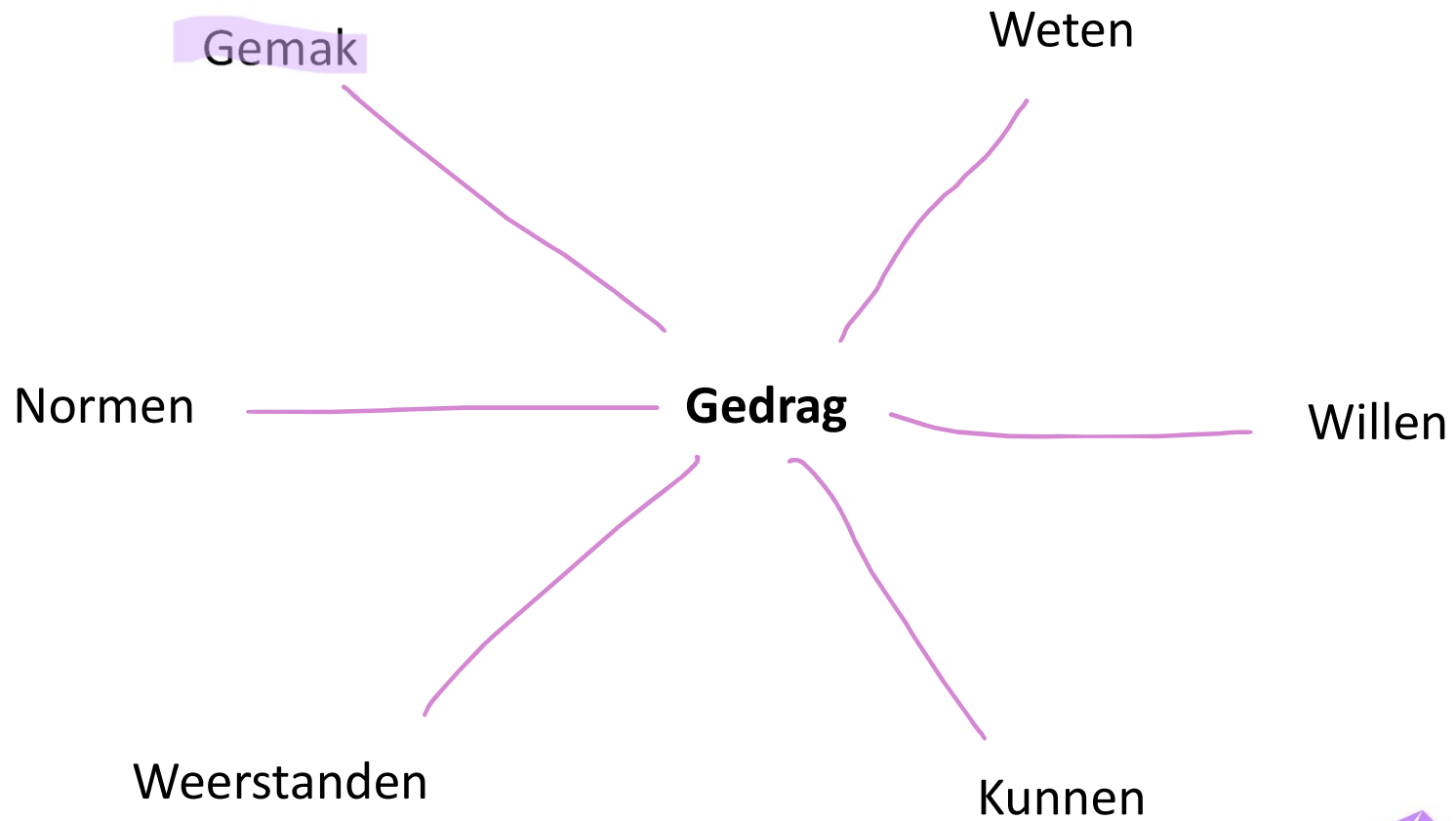
“Onze oven gebruikt veel meer dan een draaiende wasmachine”

“Ik heb het wel positief gevonden, het is een bewustwording van dingen die je dagelijks doet en niet bij nadenkt. Zo hadden wij 3 lampen 75 watt op een dimmer maar ondanks dimmer pakt hij de volle mep dus snel 3 andere lampen gekocht.”

“Voor mijn kinderen een extra “leuk” speeltje. Ze worden in rap tempo bewust van energielurpers in huis.”

Ervaringen van anderen

Sociaal bewijs verlaagt onzekerheid

'If you want people to do something, make it easy'

Dingen die heel moeilijk zijn,
gebruiken mensen niet zo veel

Minder gedoe

Je hoeft zelf niets te installeren

Combineren van contactmomenten

Standaard installeren bij woonmutaties

Kees Vringer, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), vertelt over de effectiviteit van de displays.

Slimmer met je Energie

04:58

Er kunnen ook heel andere dingen gebeurd zijn dan alleen maar het apparaatje in huis zetten.

vimeo

Stimulerende factoren

Ik wil bezuinigen, nu!

(maar ik weet niet goed hoe)

Weerstand

Werkt het wel?

Installatiegedoe

Te moeilijk/ingewikkeld

Ik schaam me voor mijn inrichting

Ik vertrouw mijn woningcorporatie niet;

wat doen jullie met 'mijn' data?

En we stimuleren het gebruik met slimme technieken

Zichtbaarheid, feedback, goalsetting,
sociaal bewijs, sociale normen, hulp en gemak

**Gedragsinzichten
gemeenten & woningcorporaties**

Stimulerende factoren

Ik wil helpen!

En er is budget (SPUK)

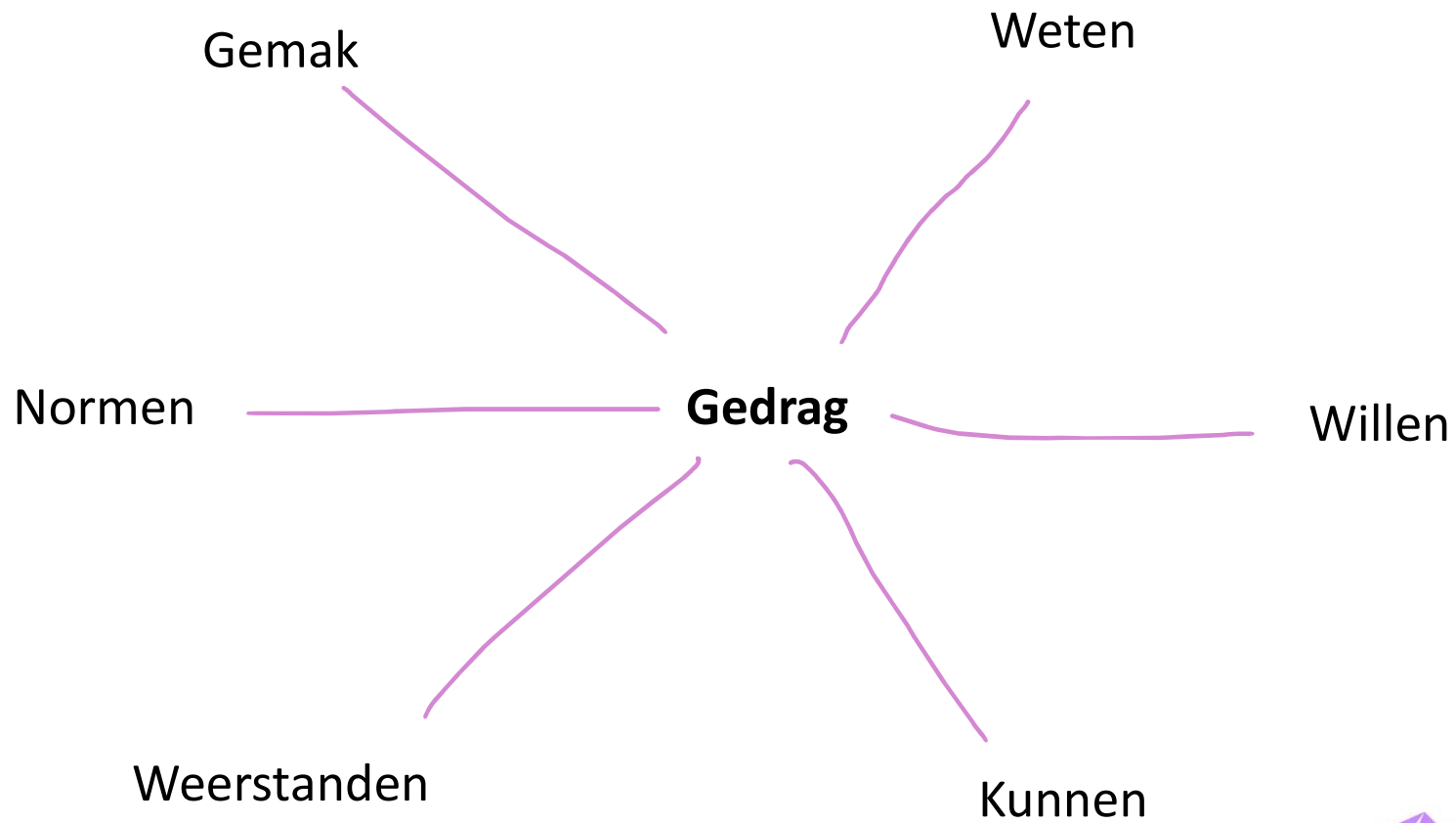
Weerstand

Werkt het wel?

Installatiegedoe: hoe pak ik dat aan?

Huurders hebben weinig doenvermogen

**Gedragstechnieken
Gemeenten & woningcorporaties**

Je neemt verantwoordelijkheid

En kun je kunt prestatieafspraken halen

Communiceren voordelen

Je bezuinigt gemiddeld 7% op gasverbruik en 2% op stroom.

Een gemiddeld huishouden kan zo zo'n €100-200 per jaar besparen.

- 1 Inventarisatie**
Breng de basisvoorwaarden in kaart
- 2 Voorbereiding**
Maak een implementatieplan
- 3 Uitvoering**
Organiseer de daadwerkelijke plaatsing van de energiedisplays
- 4 Monitoring & Evaluatie**
Om tijdig bij te sturen en de aanpak steeds effectiever te maken

Kleine stapjes maken het makkelijk
en verhogen het gevoel van **kunnen**.

Stappenplan

Gaat jouw organisatie aan de slag? Dit stappenplan helpt je bij de implementatie van het project binnen jouw organisatie en de plaatsing van de energiedisplays bij de huurders.

Bij het stappenplan hoort een checklist. De checklist zorgt ervoor dat je bij de voorbereiding, uitvoering en na afloop van het project niets vergeet. Onderdelen uit de checklist per stap vind je hieronder. Ook vind je **per stap downloads** die je kunt gebruiken bij jouw project. Zoals instructiemateriaal, sjablonen en flyers. Onze volledige bibliotheek met gratis hulpmiddelen vind je op de pagina **Toolkits**.

Heb je nog behoefte aan andere hulpmiddelen? Laat het ons weten!

[Checklist stappenplan](#)

Een **checklist** maakt het makkelijk

Toolkits

Om het meedoen aan Slimmer met je Energie makkelijker te maken, zijn er vijf toolkits. Hierin zitten voorbeelden van communicatiemiddelen, instructiemateriaal en handleidingen. Download, kopieer en pas aan naar jouw lokale project.

Je kunt deze hulpmiddelen ook downloaden vanuit het stappenplan.

Ontzettend veel sjablonen maken het makkelijk

Vorbereiding en onderbouwing

- Presentatie Slimmer met je Energie ([download](#))
- Memo uitgebreide onderbouwing Slimmer met je Energie ([download](#))
- Checklist implementatieplan ([download](#))
- Sjabloon implementatieplan ([download](#))

Communicatie richting bewoners

- Sjabloon aankondigingsbrief ([download](#))
- Sjabloon aanmeldingsbrief ([download](#))
- Sjabloon lokale webpagina ([download](#))

Opleiding en bezoek

- Basis bezoekersscript ([download](#))
- Sjabloon bezoekformulier energiecoaches ([download](#))
- Uitleg video's GEO TRIO II ([download](#))
- Sjabloon bruikleenovereenkomst ([download](#))
- Toolkit IHD energycoach UK ([download](#))

Informatie voor bewoners

- Sjabloon bewonersfolder ([download](#))
- Energiedisplay folder Amsterdam ([download](#))
- Speurtocht How Low Can You Go (NL versie, Geo Trio II productspecifiek) ([download](#))

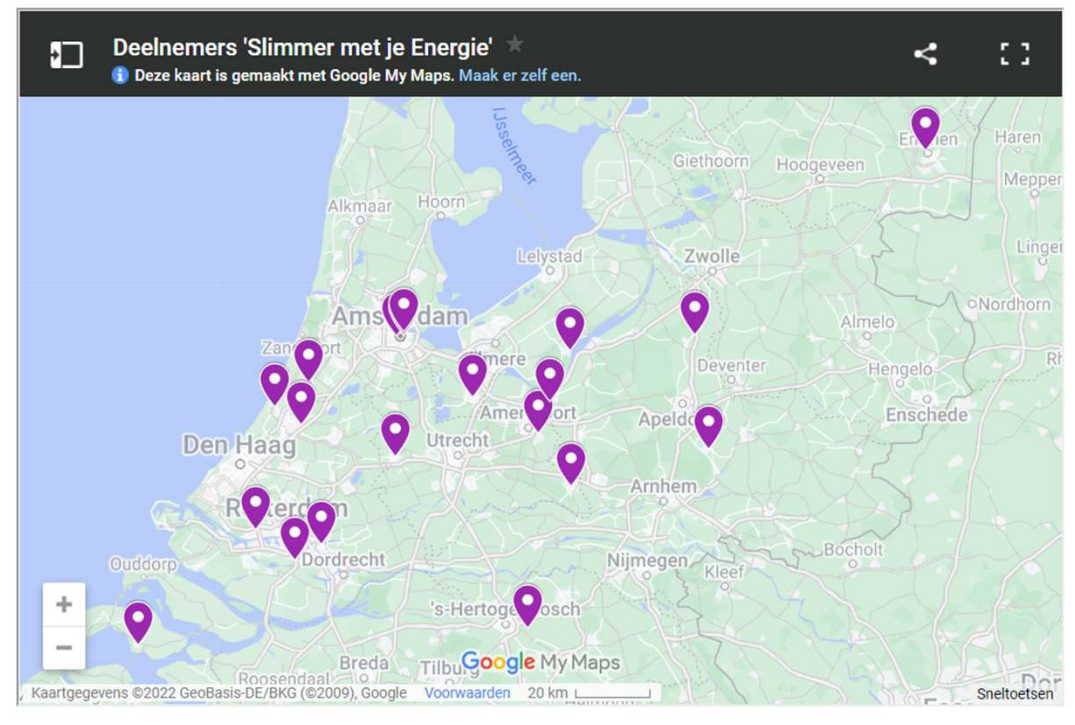
Evaluatie

- Sjabloon gebruikersenquête ([download](#))
- Memo onderzoeksvragen voor samenwerking monitoring ([download](#))

Je hoeft het wiel **niet zelf** uit te vinden

Zij doen al mee

Hieronder een kaart van de deelnemende partijen.

Descriptieve sociale norm

En ook al deze belangrijke organisaties

Het is **simpel** in gebruik
en huurders **helpen we op weg**

Stimulerende factoren

Ik wil helpen!

En er is budget (SPUK)

Weerstand

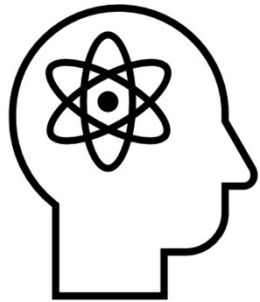
Werkt het wel?

Installatiegedoe: hoe pak ik dat aan?

Huurders hebben weinig doenvermogen

Effecten en Evaluatie

Wetenschappelijk aangetoonde effecten 2021

Besparing 2,2% elektriciteit en 6,9% gas

Bewoner blij met grip, wil display houden na 1 jaar

Mensen **denken** niet te besparen maar **doen** het wel

Huidige ervaringen bewoners

- Zelf aan de knoppen, weten wat veel en weinig verbruikt
- Door zichtbaarheid komt het gesprek
- Behoeftte aan sturen op budget, prijsplafond

Bevestiging aanpak: zichtbaar maken en uitleg cruciaal

Energiecoach geeft uitleg aan bewoner – foto Marion Haringa

Effecten aanjaagproject organisaties

- Nu circa 30 organisaties: 50 tot > 1000 displays
- Aanpak 1: zelfaanmelding, respons circa 10%
- Aanpak 2: default bij natuurlijk moment: 50%

Evaluatie: stimulering woningcorporaties en gemeenten

Zoeken

Home > Energie Besparen > Inzicht in je energierekening > Energieverbruiksmanagers

Energieverbruiksmanagers

Leestijd: 5 minuten

Handig overzicht!

Overzicht producten

Met een energieverbruiksmanager krijg je meer inzicht in je energieverbruik. Welke producten zijn er?

Bekijk producten →

- Autoriteit en legitimiteit helpt: PBL, Woonbond, Aedes, BZK
- Voorkom twijfel door eenduidige info
- Belang van gemakkelijk maken: toolkit
- Zendingswerk: andere aanpak dan tochtstrips en radiatorfolie...

Voortgang

Voortgang en vervolgstappen

Doelstelling t/m 2023:

50.000 huishoudens

besparen energie met een slimme energiedisplay

Doelstelling t/m 2030:

1 miljoen huishoudens

besparen energie met een slimme energiedisplay

Nieuws

Lees hier de ervaring van Waterweg Wonen!

Woningcorporatie Waterweg Wonen

[://www.slimmermetjeenergie.nl/nieuws/lancering-nieuwe-naam](https://www.slimmermetjeenergie.nl/nieuws/lancering-nieuwe-naam)

22 september: gratis energiedisplay-training

Wil je weten hoe de energiedisplay

Lancering nieuwe naam

Het project "Slimmer met je Energie" heette voorheen "Meer Meters Maken".

- Toolkits organisaties beschikbaar
- Ervaringsverhalen
- Gemeenten – SPUK voor aanpak energie-armoede
- Optimaliseren aanpak en combineren
- Casussen voor vervolgonderzoek
- Opschaling naar 1 miljoen huishoudens in 2030

Samenvatting

Achtergrond project

Doelgedrag & doelgroep

Gedragsinzichten

Gedragstechnieken

Effecten & evaluatie

Voortgang

Energie besparen
met een **slimme energiemeter**

